

Pere Suau Palou

Cignes tenebrosos

44è Premi Marià Manent de Poesia

Cignes tenebrosos

Pere Suau Palou

Cignes tenebrosos

44è Premi Marià Manent de Poesia

Aquest llibre ha rebut el Premi Marià Manent de Poesia 2020 essent jurat:
Vicenç Llorca, Jordi Manent, Àngels Gregori, Susanna Rafart i Albert Calls.

Amb el suport de:

Primera edició: febrer 2021

Pintura de la portada:
Marga Cruz. *Incertesa* (2020). Llapis i aquarel·la

© del text: Pere Suau Palou

© del pròleg: Octavio Cortés Oliveras

© de l'edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

en coedició amb

Quaderns de la Font del Cargol

fontdelcargol@gmail.com

www.fontdelcargol.cat

Disseny i composició: Ramon Martínez

www.rmdgdisseny.com

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-028-1

DL 21-2021

Amb la publicació del llibre que teniu a les mans *Cignes tenebrosos*, de Pere Suau Palou, el premi Marià Manent de poesia arriba als quaranta-quatre anys d'ininterrompuda convocatòria.

Els fundadors de la secció Arts i Lletres de la Societat Cultural Sant Jaume de Premià de Dalt es van proposar retre homenatge al poeta Marià Manent, conscients de la importància cabdal de la seva obra per a la literatura catalana. D'aquesta manera també volien consolidar els llaços que el poeta noucentista i la seva família han tingut, i continuen tenint, amb la nostra població: és a Premià de Dalt on hi ha la casa pairal dels Manent.

Aprofitant aquesta efemèride volem manifestar el nostre agraïment a tots els qui al llarg d'aquests anys han fet possible la continuïtat del premi, cosa que no sempre ha estat fàcil: a la família Manent en primer lloc, als membres dels successius jurats, als diversos col·laboradors, a l'Ajuntament de la vila, a la Societat Cultural Sant Jaume... sense ells no hauríem pogut arribar a aquesta fita, que ens permet enfilar les següents convocatòries amb entusiasme renovat.

SECCIÓ D'ARTS I LLETRES

Hi ha poetes que quan escriuen es miren en un mirall. Contra ells ja alçà la veu Zarathustra, per tant, no hi cap motiu per perdre més temps al respecte.

També hi ha poetes que semblen bressolats per les manies i els terrors de la seva època, com si un mar de fons aconseguís, de tant en tant, alçar-los lleument per sobre de si mateixos i fer-los endevinar, en la llunyania, un horitzó —però els horitzons, és clar, mai no arriben, mai no arribaran.

Hi ha poetes amb el cor trencat, autèntics cantants de tangos. Hi ha poetes (aquests es multipliquen de manera horrible d'ençà que Ezra Pound va exhaurir els antics camins) que intenten fer passar l'autoironia per intel·ligència i l'idioma ras per concisió.

En fi, un poc de tot hi ha.

He tengut l'estrany plaer (l'estrany honor) d'acompanyar Pere Suau en aquests darrers temps en un viatge literari que va partir de la devoció compartida per Borges, teixidor d'infinits, i ens va portar de retorn a les fonts primigènies de l'art poètic, des del *Càntic dels Càntics* fins a les levitacions de Rumi, des d'Horaci fins als epigrames d'Angelus Silesius. Hem discutit els *Salms* i l'*Odissea* amb un tipus d'histèria saludable i contagiosa, a deshores, amb amor i obcecació. Hem cregut, amb Ovidi, que només hi ha immortalitat en la paraula; hem sabut, amb Khayyam, que la paraula només lliura el vi de llur bellesa en llavis mortals.

Aquests *Cignes tenebrosos* són el bell rastre d'aquests mesos de viatge. El lector hi trobarà una aposta rara per l'autenticitat i el sentit de l'honor respecte de la tradició —i segurament pensarà, en acabar la lectura, que hi ha alguns poetes, ben pocs, als quals l'Art els vessa de les mans amb una innocència natural, com si no estigués a l'abast de ningú evitar-ho. Són pocs, molt pocs, i es passen pel món sense percebre aquest do, com si una ombra d'Àrtemis, la divinal fletxera, els perseguis sense que ells se n'assabentassin.

Són pocs, potser elegits malgrat ells mateixos. Sens dubte, Pere Suau és un d'ells. En la Mallorca de Llull, de Mossèn Costa i Llobera, de Miquel Bauçà, l'antiga flama encara perviu. Honrar-la és la labor de cada generació.

La labor més bella.

OCTAVIO CORTÉS OLIVERAS

A tota la meua família i amics, amb agraïment i admiració.

A les meves filles Núria, Carme i Mercè, versos de vida.

A la memòria de Jaume Oliver i Coloma Suau.

CIGNES TENEBROSOS

*A veces creo que los buenos lectores son cisnes aun más tenebrosos
y singulares que los buenos autores.*

JORGE LUIS BORGES

Uno no es lo que es por lo que escribe, sino por lo que ha leído.

JORGE LUIS BORGES

I
EL REGNAT DE LA ROSA

Ha arribat el moment del regnat de la rosa.

SA'DI

*Tota la meva vida es lliga a tu,
com en la nit les flames a la fosca.*

BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL

PLAGI DESESPERAT

Verdeja encara el teu cos
a la rosada calenta dels meus dits
i dura la teva pell sobre la carn desfeta de la nit,
tendre enderroc d'estrelles.

Allà on vagis, amor,
els teus besos invocaran sempre
les blaves cançons de l'estiu
i aquest enyor, difícil,
que ha de venir de tu,
desert, suplici, fosca meva.

Seré avar de les teves carícies,
ocells lívids i perseguits,
que em cruien ja per les mans,
i que em faran tremolar d'amor quan et recordi.

Ara, la nostra habitació és un obscur jardí de músiques apagant-se,
una lentíssima primavera amb ganivetades de fullaca.
Es marceix l'oblidat cor d'un cendrer qualsevol
i amb ell delicades cigarretes cremen adeus últims de papallona,
entre persianes mig despullades d'ombra
i boires emmidonades, fatigadíssimes d'alba.

Tota la meva vida es deslliga de tu,
com en la nit, les besades músties de la boca.

2n Samuel 21,1-14

No plou; i el rei demana consell al sacerdot.

JOAN ALCOVER

Mira com plou, atalaia per mi com plou...

SALVADOR ESPRIU

RESFA

(VARIACIONS POÈTIQUES)

Plou als teus ulls, Resfa.

Les llàgrimes teves, orbes, marcides,
apaivaguen, però, el càstig sec, ardent,
que ha caigut sobre el poble d'Israel.

Plou als teus ulls, Resfa.

Els niguls, exiliats, despleguen, de bell nou,
el seu negre velam,
acaramullen novelles tempestes,
fruiten romputs càntirs d'aigua benigna,
esborren aquest odi d'ocell blavíssim.

Plou als teus ulls, Resfa.

Els vetlats cossos, setembres de tardor, després de tants sols,
de tantes llargues llunes lluitades,
poden ser despenjats de llur suplici ingràvid d'ombres creuclavades.
Acaronen, gairebé, definitiva forma de terra,
subterrània llavor amb eternes arrels de descans.

Plou als teus ulls, Resfa.

S'allunyen les afamagades feres pels camins aigualosos de la fosca.
 Regalimen goteres d'estrella sobre la plana erma.
 Bassiots de pena antiga aneguen, de bell nou,
 camps clivellats d'incendiada condemna.

Plou als teus ulls, Resfa.

Déu creixerà, un altre cop,
 en el cant vinclat de les tiges tendres;
 i el blat vernal, engronsat en els brancs furiosos del vent,
 tornarà a tenir aquell desig verd i salobre, enyorívol de pèlag.

Plou als teus ulls, Resfa.

La crucificada sang ha de desaparèixer, tanmateix,
 en els llavis desitjats de la pluja.
 Al cim de Gabaó sabràs, Resfa,
 el teu suplici cec de llum negríssima.
 Cada gota, martell humit del teu martiri.

Plou als teus ulls, Resfa.

Pressents en la teva llambregada de pedra
 el desfici de la lluna a les hores enramades del dia.
 Els teus ulls eren calius ardents, fulgents, sense pipelles.
 Ara, la nit te'ls ha vestit d'obscura seda, eclipsi llagrimat.

¿No sents, Resfa,
 com el vent espigat anuncia, només per a tu,

a les creus enderrocades del llarguíssim estiu,
un gresyal galop de nova primavera?

¿No sents, Resfa, aquest esperejar de fulles
com avança, uterí, en els camins dels arbres,
abillats encara de nuesa castigada?

Plou als teus ulls, Resfa.

Plou als teus ulls.

Plou.

Plou.

Plou...

Obeïres l'ordre del cel.

(Frase gravada en el taüt d'Antínous)

The rain outside was cold in Hadrian's soul.

FERNANDO PESSOA

E contigo morreu o meu projecto de viver a condicao divina.

SOPHIA DE MELLO

LLÀGRIMES ADRIÀTIQUES

Podria plorar-te, molt més encara,
 com et plor ara cercant-te
 entre els ginys d'estels d'aquesta nit asiàtica, laberíntica;
 d'aquesta nit encesa de nenúfars lumínics, inassolibles,
 d'aquesta nit sense tu, sense tu, tan lluny a la meva vora.

Puc plorar-te, molt més encara.
 Puc plorar-me, si vols, perquè les meves llàgrimes
 (són més teves que meves, bé ho saps)
 neixen de tu, moren de tu, es fan en tu riu de mi.

Puc plorar-me fins que treguin ulls
 aquests planters de llàgrimes vives,
 perquè denou anys són una eternitat, un èxtasi, una agonia.

T'edificaré, jo puc fer-ho,
 jo puc fer-ho,
 una tomba esplèndida, milers de blanquíssims temples,
 més purs que la mateixa puresa.
 T'edificaré una ciutat només per a tu, lluny d'oblidar-te;

jo puc fer-ho,
jo puc fer-ho.

(Per què, com un posseït, crid, a les fosques,
que jo puc fer-ho?)

T'he edificat, ja, sense adonar-me'n, un futur de no tenir-te,
un passat de besar-te les encruies de la carn,
una carícia d'enyor, una còpula, una cúpula,
aquesta pluja freda d'abraçar-te.

En aquest vastíssim imperi,
molt més enllà dels oceans esqueixats, negríssims,
molt més enllà de les salvatges zones d'ombra,
molt més enllà d'aquests deus familiars, propers,
d'aquests oracles de sang,
molt més enllà de les fronteres del gel,
molt més enllà, i això és el més difícil, dels meus propis murs,
de les partions de la meva ànima,
la darrera terra on vull arribar,
allà on no germini mai el teu oblit
(hi he d'arribar, tot sol, erm, sense legions, sense cònsols,
sense escuts, sense espases);
la darrera terra que vull atènyer,
la meva darrera conquesta vull que siguis tu.

L'últim temple que he d'aixecar, nit rere nit,
en totes i cada una de les insuportables nits
que encara em resten,
exhaust, fins a l'alba de l'insomni,
ha de ser el teu inesborrable record,
espès de llum, lluent de fosca meva.

Brostaré, però, cada dematí,
 només per marcir-me cada vespre,
 tot esperant-te, perquè tu mai no et marcires.
 Et morires definitiu, complet, com un alè de primavera.
 Em deixares a mi, Cèsar de tanta solitud escampada,
 alenant tardors, florint-me d'hiverns, enderrocant-me d'enyor.

Puc plorar-me i plorar-te i ploure'm, molt més encara,
 fins que em lleneguïn els ulls
 pels taulons de les llàgrimes vessades.

Com el record el Nil, encara
 (com puc oblidar-lo?).
 El Nil, estisora d'aigua safrina,
 tallà la tija de la rosa que tant amava,
 de la rosa que més amava.

Fores, llavors, pètal perfecte, acabat perfil d'estàtua,
 immaculada bellesa.
 Fores fred al marbre del meu cor;
 el meu cor, també, com una estàtua,
 ja per sempre més, definitiva.
 M'esbaldregares fins a la llàgrima.

••••

Jo que som tot un emperador,
 jo que he pogut aixecar murs
 que ceneixen la cintura de tota una illa,
 jo que he fet construir voltes oculars
 on he vist llagrimenjar tots els estels de tantes nits romanes;
 jo que duc el nom de tantes ones,

repetides i irrepetibles,
plàcides com un horitzó o una llinyola,
funestes com les flames atiades,
ferestes i alteroses com els cavalls desbocats,
jo, que som tot un emperador, no puc, però,
abraçar-te, un altre cop, en aquesta nit asiàtica, laberíntica.

Només puc plorar-me,
plorar-te fins a l'èxtasi suïcida de les oronelles.

Jo, que som tot un emperador, som només,
en aquesta nit asiàtica, laberíntica,
l'obscur plany d'un home.

PREMI MARIÀ MANENT. OBRES GUARDONADES

1975. Jaume CREUS. *Conspiracions* (aleshores premi Freya)

1976. Pep VILA. *El poema*

1977. Pere FONS. *Vam vertebrar la mort a totes les contrades*

1978. Joan BARCELÓ. *Taques de lluna falsa en el cel d'estany*

1979. Rafael VALLBONA. *Inventari de límits*

1980. Declarat desert

1981. Ventura AMETLLER. *Primer quadern de Bel Dezir*

1982. David JOU. *Arbre*

1983. Miquel LÓPEZ CRESPI. *Foc i fum*

1984. Feliu PLASÈNCIA. *M'han donat i no tinc mitjons per demà*

1985. Declarat desert

1986. M. Antònia GRAU. *Cos*

1987. Joan SOLER i AMIGÓ. *Darrere del teu vel* (accèssit)

1988. Jaume SISTERNA. *Novembre del meu any de néixer i de morir*

1989. Isidre JULIÀ. *Alba de sol negre* (accèssit)

Ponç PONS. *Terra d'Adéus* (accèssit)

1990. No convocat

1991. Josep-Francesc DELGADO. *L'arbre del desig*

1992. No convocat

1993. Jordi GUARDANS. *Tant de bo que siguin les penúltimes penes*

1994. No convocat

1995. Antoni GÓMEZ. *Sarajevo*

1996. Vicent NÀCHER. *Desig o llibre dels abismes*

1997. Maria Josep ESCRIVÀ. *A les palpentes del vidre*

1998. Alexandre NAVARRO. *A l'entrada del temps fosc*
1999. Quim DAVÍ. *Naturalesa dels dies*
2000. Joan Antoni CERRATO. *La fosca arrel del crit*
2001. Josep RIERA. *La millor companyia*
2002. Pere GIL i RAMOS. *Cendres del cor*
2003. Albert GUIU. *El versos de la prostituta*
2004. M. Teresa SALADRIGAS. *Patrimoni secret*
2005. Miquel LÓPEZ CRESPI. *Calendaris de sal*
2006. Francisco MEZQUITA BROCH. *Llargues passejades per una ciutat discreta*
2007. Damià BARDERA POCH. *El penúltim vòmit*
2008. Josep CIVIT i MATEU. *El cel de Zuric*
2009. Josep FÀBREGA i SELVA. *Parlo d'Aloma*
2010. Raimond AGUILÓ i BARTOLOMÉ. *La roca roja*
2011. Elisabeth JUNCÀ BASSAGAÑAS. *El convit*
2012. Jacint SALA. *La destrat*
2013. Glòria CALAFELL. *Terra humida*
2014. Josep FÀBREGA i SELVA. *Escrit amb pinzell*
2015. Clara MIR MARISTANY. *El torn*
2016. M. Carme ARNAU i ORTS. *En el decreixer de la pluja*
2017. Montse ASSENS. *Apartheids*
2018. M. Carmen SÁEZ LORENTE. *Les hores imprecises*
2019. Jordi LLAVINA. *El magraner*
2020. Pere SUAU PALOU. *Cignes tenebrosos*